

Infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia
i.transport.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över rapporten Arlanda flygplats – en plan för framtiden

Er beteckning: I2022/01350

Bakgrund

Infrastrukturdepartementet har fått i uppgift att ta fram en plan för utveckling och utökning av Arlanda flygplats, inklusive miljö tillstånd, för att säkra tillräcklig flygkapacitet i Stockholmsområdet baserat på tillförlitliga prognoser. Planen har tagits fram bland annat med utgångspunkt i de transportpolitiska- och klimatpolitiska målen och fyrstegsprincipen. Detta innebär bland annat att planen ska bidra till omställningen till fossilfritt flyg. I betänkandet beskrivs viktiga utgångspunkter och förslag till åtgärder för att utveckla Arlanda flygplats, åtgärder som berör såväl Arlanda flygplats och luftrummet som åtgärder för transport- och energiförsörjning till Arlanda flygplats.

Länsstyrelsen i Örebro län, hädanefter Länsstyrelsen, lämnar remissvar med utgångspunkt för Örebro läns möjligheter och utbud till förmån för Arlanda flygplats fortsatta utveckling. Örebro län är centrum i Mellansverige för civilt försvar och krisberedskap. Örebro Airport är Sveriges fjärde största fraktflygplats och har en viktig roll för många samhällsfunktioner. Det är bland annat en beredskapsflygplats, bas för brandflyg, sjukvårds- och ambulansflyg, den används vid avvisningar och transporter till kriminalvården. Flygplatsens kapacitet, belägenhet och kompetens möjliggör komplexa fraktuppdrag. För MSB och Försvaret är Örebro Airport utgångsflygplats för respektive myndighets internationella insatser. Örebro Airport är även den enda flygplatsen i Sverige som kan ta en viss typ av tunga flyg.

Länsstyrelsens sammanfattande synpunkter

- Länsstyrelsen vill lyfta förslaget om snabbtågsförbindelsen Oslo-Stockholm som skulle kunna avlasta civilflyg mellan storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Oslo. Avlastningen skulle kunna möjliggöra fler miljövänliga persontransporter och ge utrymme åt krisberedskapen.

- Länsstyrelsen anser att det är av vikt att rationella transportsystem överlappar och länkar samman olika transportslag, sett till både arbetsmarknad och näringslivsutveckling. Betydelsen av ett stärkt och utvecklat samarbete mellan olika aktörer som planerar och genomför infrastrukturinvesteringar och står för den operativa driften kan inte nog understrykas i sammanhanget
- Länsstyrelsen anser att man behöver, generellt i transportplaneringen, ta hänsyn till steg 1 i fyrstegsprincipen om klimatmålen till första målåret 2030 ska kunna uppnås. Vidare saknar utredningen en miljökonsekvensbeskrivning.

Länsstyrelsens samlade bedömning

Länsstyrelsen vill lämna följande synpunkter med utgångspunkt för Örebro län på rapporten Arlanda flygplats – en plan för framtiden.

Anslutande transportinfrastruktur

Beredskapsflygplatserna har tillfälligt utökats från 10 till 22 flygplatser för att förstärka beredskapen och kunna ta emot samhällsviktiga flygtransporter. Örebro län blev under 2022 centrum i Mellansverige för civilt försvar och krisberedskap. Vid en kris är samhällets infrastruktur särskilt viktig. Beläget mellan de tre storstadsregionerna Stockholm, Oslo och Göteborg har Örebro ett optimalt geografiskt läge för gods på väg och järnväg. I stråket finns också två flygplatser, två universitet, ett universitetssjukhus och Försvarshögskolan som utgör centrala funktioner för både krisberedskap och kompetensförsörjning.

I förslaget under avsnittet om trängselavgifter, anges förslag för att avlasta Arlanda flygplats under peaktider, däribland trängselavgifter. Länsstyrelsen vill lyfta förslaget om *snabbtågsförbindelsen Oslo-Stockholm* som skulle kunna avlasta civilflyg mellan storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Oslo. Avlastningen skulle kunna möjliggöra fler miljövänliga persontransporter och ge utrymme åt krisberedskapen. Örebro flygplats har under pandemin bevisat sitt värde som plattform för samhällsviktig verksamhet genom att möjliggöra snabb hantering vid bland annat akuta sjuktransporter.

Regionförstoring och näringslivsutveckling

Det är av vikt att Mälardalsregionen, som vår region kopplar till, funktionellt får rationella transportsystem som överlappar och länkar samman olika transportslag (väg, järnväg och flygtrafik, även fartygstrafik via de hamnar som finns) på ett så flödesmässigt och effektivt sätt som möjligt. Vilket gäller för både persontrafiken och

godstrafiken för att minimera störningar. Det är av vikt för en fungerande regionförstoring sett till både arbetsmarknad och näringslivsutveckling. Betydelsen av ett stärkt och utvecklat samarbete mellan olika aktörer som planerar och genomför infrastrukturinvesteringar och står för den operativa driften kan inte nog understrykas i sammanhanget. Även regionerna som ansvarar för den regionala infrastrukturplaneringen och kommunerna med sitt planarbete ska involveras i samverkan. Det lyfts också i utredningen vilket är positivt. Som utredningen framhäver kan det handla om att förbättra kapaciteten i spår- och väginfrastrukturen till och från Arlanda flygplats utifrån ett tillgänglighets- och robustperspektiv, men det kan också beröra strategisk bostadsplanering och etablering och lokalisering av företag i förhållande till hela transportsystemet.

Klimatmål

I rapporten framgår det att planen för Arlanda flygplats framtida utveckling ska tas fram med utgångspunkt i de transportpolitiska målen och fyrstegsprincipen. Länsstyrelsen anser dock att utredningen har ensidigt fokus på ett ökat resande och därmed frångår steg 1 i fyrstegsprincipen, vilket innebär att överväga åtgärder som kan påverka behovet av transporter och resor samt valet av transportsätt. Det kan i sammanhanget påpekas att miljömålsberedningen (SOU 2022:15) gör bedömningen att mängden flygresor under vissa antaganden, kan minska med cirka 10 procent.

Utredningen saknar dock en konsekvensanalys om i vilken utsträckning biobränsle och el kommer vara tillgänglig, därför ställer Länsstyrelsen sig frågande till bedömningen att flygets klimatproblem kommer att hanteras om flyget övergår till användning av biobränslen och el. Länsstyrelsen anser därför att man generellt i transportplaneringen behöver ta hänsyn till steg 1 i fyrstegsprincipen om vi ska nå klimatmålen till första målåret 2030. Vidare saknar utredningen en miljökonsekvensbeskrivning där förslagets miljö- och klimatkonsekvenser kan bedömas.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Maria Larsson med samhällsplanerare Johanna Hygerth som föredragande. I handläggningen av ärendet har även klimatstrateg Åsa Ödman och handläggare Patrik Pettersson deltagit.